

BUSSUMSE BOUWMEESTER WAS OOK BINNENHUISARCHITECT EN GLASONTWERPER

Het ontwerptalent van Karel de Bazel

Karel de Bazel is blijvend bekend als de architect van het naar hem vernoemde gebouw De Bazel in de Vijzelstraat dat lange tijd een bankgebouw was, maar tegenwoordig het Amsterdams Stadsarchief huisvest. Hij ontwierp ook talrijke woningen in Bussum, vooral in het Brediuskwartier, het Vondelkwartier en in de Godelindebuurt. In laatstgenoemde buurt is er een straat naar hem vernoemd. Naast bouwmeester was hij een toonaangevend binnenhuisarchitect en glasontwerper.

Opleiding en eerste werkervaring
Karel Petrus Cornelis de Bazel werd op 14 februari 1869 geboren in Den Helder. Zijn vader was conciërge van het Ministerie van Marine. Na de lagere school begon Karel als leerjongen bij een timmerman. Hij volgde de avondopleiding bouwkunde aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag en werd in 1888 aangesteld als tekenaar bij een Haags architectenbureau.

In 1889 werd De Bazel benoemd tot tekenaar op het bureau van de beroemde P.J.H. Cuypers in Amsterdam: de man van het Rijksmuseum, het Centraal Station en talrijke katholieke kerken en kathedralen. Cuypers was zeer onder de indruk van onder andere Karel's perspectieftekeningen van de

Sint-Vituskerk in Hilversum en de Sint-Bavokathedraal in Haarlem. Hij bevorderde de jonge De Bazel tot opzichter en later tot Chef de Bureau. Op het bureau leerde Karel de architect, sieraden- en boekbandontwerper Mathieu Lauweriks kennen.

Samen bezochten zij in 1893 het British Museum in Londen, waar zij gegrepen werden door Assyrische en Egyptische kunst, die zij natekenden en die hun architectuur diepgaand zou beïnvloeden. Toen zij in 1894 lid werden van de Theosofische Vereniging, kwam het tot een breuk met de katholieke Cuypers. In 1895 richtten De Bazel en Lauweriks het 'Atelier voor Architectuur, Kunstnijverheid en Decoratieve Kunst' op.

Prijsvraagontwerpen

Toen Karel in 1895 met een ontwerp voor een algemeen bibliotheekgebouw deelnam aan de ereprijsvraag van het genootschap Architectura et Amicitia, bleek Cuypers samen met de architecten Peters en Berlage in de jury te zitten. De jury vond geen enkele van de ingezonden ontwerpen goed genoeg, ook dat van De Bazel niet. De jury noemde het ontwerp wel knap, maar keurde het toch af vanwege een niet juist geachte plattegrond. Bovendien sprak de jury van een bedenkelijke monumentaliteit, onder andere vanwege de 'hier en daar ingesneden vreemdsoortig aan houtsnijkunst herinnerend ornamenten' en vanwege de grote muurvlakken met kleine vensters

■ Postzegel uit 1913 ontworpen door De Bazel.

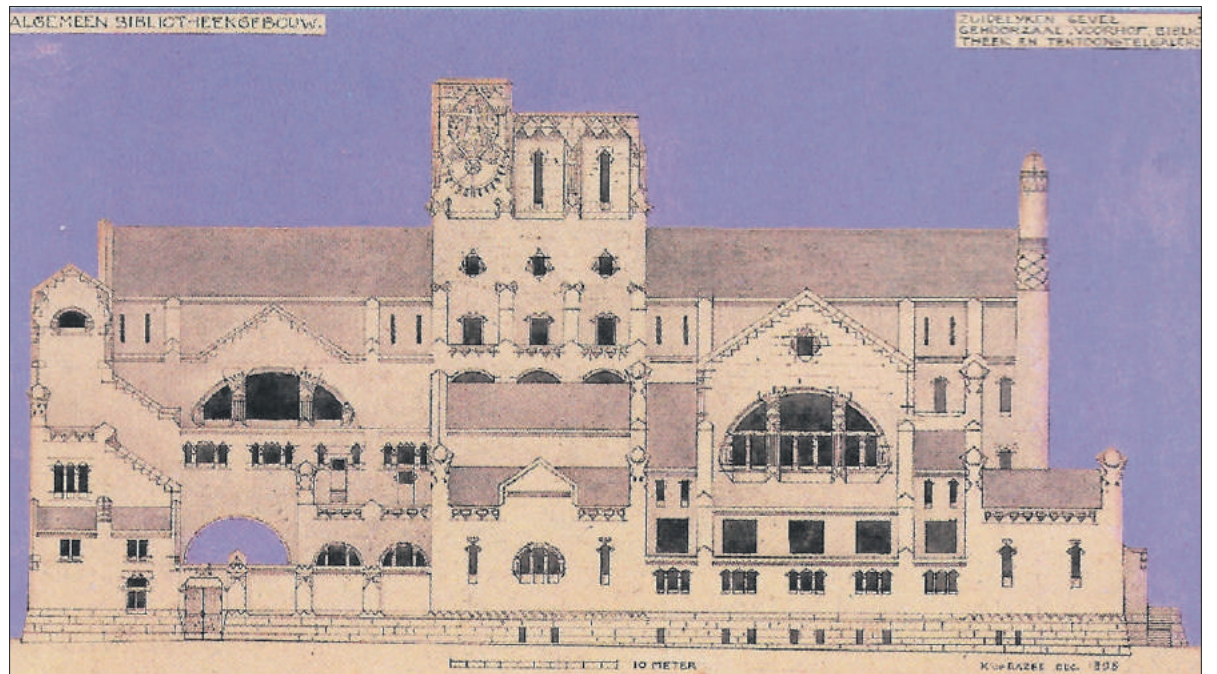
UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF
www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Vestingartillerie 1897

Deze foto van de sluis bij de Nieuwe Haven bevindt zich in een album dat als souvenir werd aangeboden door de onderofficieren van het 2e regiment Vestingartillerie te Naarden als bewijs van hoogachting aan hun afgetreden 1e Luitenant-Adjutant F. Boogaard, op 16 september 1897.

FOTO EN TEKST: STREEKARCHIEF GOOISE MEREN

■ Het ontwerp voor een bibliotheekgebouw uit 1896 van De Bazel.

Het jaar daarop won De Bazel wel de eerste prijs met een ontwerp voor een Gemeenschapsgebouw voor architecten. Opnieuw zat Berlage in de jury en de ornamentiek

In de gevels van de Beurs van Berlage is duidelijk de invloed van de ontwerpen van De Bazel terug te vinden

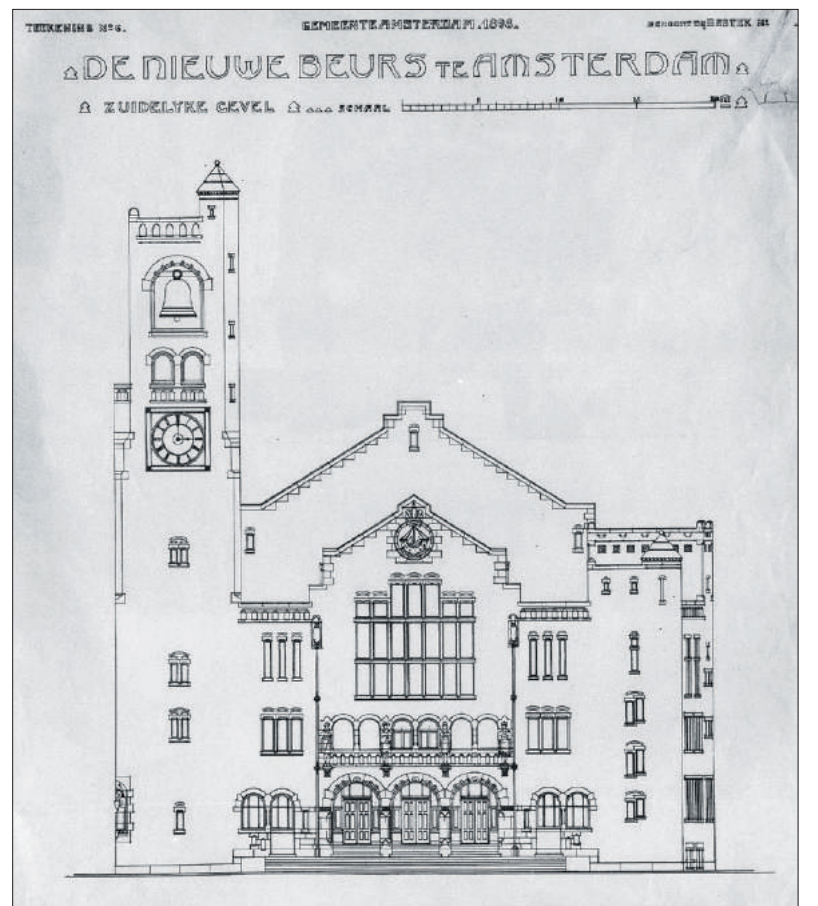
en de muurvlakken met kleine vensters waren niet wezenlijk anders. Berlage was in diezelfde tijd bezig het beursgebouw in Amsterdam te ontwerpen. In de muurvlakken met kleine vensters van de Beurs (gebouwd 1897/1898) is duidelijk de invloed van de prijsvraagontwerpen van De Bazel terug te vinden.

Naar Bussum

Na de eeuwwisseling begon De Bazel in Bussum een eigen architectenbureau. Hij ontwierp niet alleen villa's, maar ook arbeiderswoningen in de Spaarndammerbuurt in Amsterdam en vooral in de Godelindebuurt in Bussum. Daarnaast ontwierp hij meubels en gebruiksvoorwerpen, onder andere voor het koningshuis: in 1901 een Pulchrikast ter gelegenheid van het huwelijk van Koningin

■ K.P.C. de Bazel.

■ Het ontwerp voor de Beurs van Berlage uit 1897.

Wilhelmina met prins Hendrik en in 1909 een wieg voor prinses Juliana. In 1913 ontwierp hij postzegels ter ere van het eeuwfeest van het koninkrijk, waarop de koningin en haar drie voorgangers waren afgebeeld.

Glaswerk

Bovendien behoorde De Bazel samen met bijvoorbeeld Berlage en Frank Lloyd Wright tot de groep ontwerpers van de glasfabriek in Leerdam, die vanaf 1915 kunstenaars inschakelde bij het ontwerpen van gebruiks- en sierglas. Karel de Bazel overleed op 28 november 1923 in de trein van Bussum naar Amsterdam, op weg naar de begrafenis van zijn collega-architect Michel de Klerk.

Aan de binnenhuisarchitectuur van De Bazel wijdde het Kunstmu-

seum in Den Haag in 2006 een tentoonstelling. Zijn glaskunst werd diverse keren geëxposeerd, onder andere in 2005 in het Nationaal Glasmuseum Leerdam en in 2015 in gebouw De Bazel in Amsterdam.

Eric Bor

Gebruikte bronnen:

- M. Hageman & Laetitia Smit, De Bazel. Tempel aan de Vijzelstraat in Amsterdam Stadsarchief Amsterdam 2007
- Brochure tentoonstelling K.P.C. de Bazel, ontwerper voor de elite Kunstmuseum Den Haag 2006
- Cees Nooteboom e.a., Nooit gebouwd Nederland, Amsterdam 1980
- Stadsarchief Amsterdam
- A.W. Reinink, Karel de Bazel, architect. Leiden 1965